KOM UD OG LÆR!

- om ”Danmarkshistorien rundt om din skole”

Forløb 10
HISTORIE
Billedkunst
4-6 klasse

KEND DIN LANDSBY

Bondestenalder, Middelalder og Landboreformer kan godt virke lidt fjerne, men lige uden for skoledøren kan vi komme tæt på, for sporene findes – vi skal bare lige bevæge os udenfor.

Find sporene

Her rundt om jeres skole har stenalderbonden glemt sin stenøkse og vikingerne bygget en gravhøj, herremanden fået bygget en kirke og den frie bonde rejst et stendige om sin egen gård. De levende hegn viser, hvordan jorden blev udskiftet for 200 år siden og mejeriet indvarslede en ny tid , der blev landsbyens storhedstid.

Jeres Danmarkshistorie

Jeres skole ligger midt i Danmarkshistorien og er en del af den. Med skolen som udgangspunkt finder I sporene af den specielle historie, som har udfoldet sig lige her.

Fortæl det videre

Der sker ikke noget ved, at Danmarkshistorien bliver nærværende for andre end jer. Lav en udstilling med kort og fortællinger på skolen - så alle kan finde ud til Danmarkshistorien rundt om jeres skole.

Forord:

Hæftet beskriver et forløb, hvor eleverne dykker ned i et stykke spændende lokalhistorie nær ved jeres skole. Forløbet skal ses som et forslag, der kan rettes til efter lokale forhold og klassens behov.

Udgangspunktet er nærområdet ved jeres skole i Hedensted Kommune, med det særpræg, der findes lige på jeres sted. Der fokuseres på den lokale historie, men fra det nære kigger vi også ud i Danmark og den store verden.

Eleverne kommer til at arbejde med helt lokalt stof og får hermed en bedre indsigt i deres lokalområde. Det gør arbejdet nærværende, og ofte kan eleverne supplere med viden hentet fra familie og bekendte.

Forløbet er et ud af mange KOM UD OG LÆR! - tilbud fra Glud Museum, hvor undervisningen flyttes ud i nærområdet med hjælp fra museets kultur- og naturvejleder.

En uundværlig samarbejdspartner er lokalarkiverne og lokale beboere, hvor vi henter guld i form af lokalhistorisk viden og de mange gode historier, der findes i gemmerne.

Det kan også være en god idé at besøge et af museerne. Her kan man få en spændende dag med aktiviteter og mulighed for at komme tæt på livet, som det var i gamle dage.

Hvis I har idéer til ændringer og forbedringer, så sig endelig til, så vi kan få gjort hæfterne så anvendelige som muligt.

Kontakt: Glud Museum, Jens Kjær
Tlf. 42 67 43 13 – E-mail: jk@gludmuseum.dk

Indhold:

Forord	2
Planlægningsmøde	3
Læringsmål	3
Timeforbrug	3
Elevernes forberedelse	4
På jagt efter Danmarkshistorien	5
Tilbage i klassen	6
Formidling	7
Baggrundsmateriale	8
Brug museerne	9

Planlægningsmøde:

Glud Museum hjælper gerne med at planlægge og gennemføre et forløb ved jeres skole. Kontakt derfor museets kultur- og naturvejleder i god tid, så I kan få aftalt et planlægningsmøde og datoer for forløbet.

På planlægningsmødet rettes forløbet til, så det passer til klassens behov og mulighederne i skolens nærområde.

Læringsmål fastsættes og forløbet tilrettes i forhold til det.

Der afstemmes forventninger og aftales fordeling af opgaver.

Museet kan bl.a. hjælpe med:

Kontakt og aftaler med lokalarkiv.
Kontakt til lokale borgere, der kan hjælpe.
Baggrundsmateriale (relevante bøger, artikler, historie til forberedelse, kort mv.).
Gennemføre tur og aktiviteter.
Evt. museumsbesøg.

Læringsmål:

Læringsmål aftales med læreren. Forløbet kan som eksempel lægge mere eller mindre vægt på brug af IT.

Læringsmål for faget historie:

- Du kan nævne 10 hovedpunkter fra Danmarkshistorien.
- Du kan fortælle detaljeret om en tidsperiode i Danmarkshistorien.
- Du kan placere skolen på en tidslinje.

Læringsmål for billedkunst:

- Du kan lave en model i ler
- Du kan tegne en tegning, der viser en tidsepoke

Timeforbrug:

Planlægnings-møde	Elevernes forberedelse	På tur	Tilbage i klassen	Præsentation og evaluering
2 timer	2 timer	4 timer	6 timer	2 timer

Timerne kan samles på temadage eller fordeles over flere uger.

Elevernes forberedelse:

Kronologi

Hvad kom først? Klassen taler sammen om de forskellige tidsperioder. Hvilke perioder kender de? Hvad kan de fortælle om perioden?

Baggrundshistorien

Baggrundsmaterialet "Danmarkshistorien rundt om skolen" læses højt og I taler sammen om historien. Tal sammen om de svære ord.

Forberedelse til turen

Sammen ser klassen på gamle kort og luftfotos.
De findes på Hedensted Kommunes hjemmeside – hedensted.dk – søg efter "Digitale kort".
For at eleverne kan orientere sig, kan I tale om, hvor de bor (evt. zoome ind på deres bolig) og hvor turen går hen.

Gruppearbejde

Eleverne dele i 6 grupper, der skal arbejde med:

- Stenalderen
- Vikingetiden
- Middelalderen
- Enevælden
- Grundloven
- Nutiden

Der kan sagtens arbejdes med andre tidsepoker – alt afhængigt af de lokale muligheder og klassens ønsker.

På jagt efter Danmarkshistorien:

Snaptun og Hjarnø

Her i området er der masser af Danmarkshistorie. Det er et fint område at besøge fordi man kan bevæge sig rundt på cykel uden at møde mange biler.

Spektakulære fund

Området er kendt for sine mange fund fra Ertebøllekulturen (Stenalder) og jernalderen. Skibssætningerne på Hjarnøs sydøst side skal naturligvis også besøges.

Middelalderkirken

Den lille fine kirke er en af de mindste i Danmark og som noget specielt er kirkeskibet et vikingeskib.

Kysthistorie

Kysten indeholder naturligvis historie fra landets rige sejlertradition. Vikinger og engang en af de største søfarts- og fiskerinationer. På Snaptun siden er der spor efter de mange krige i sejlskibenes tid.
Og så har de fået et tårn med en vældig udsigt.

Tilbage i klassen:

Tilbage på skolen går grupperne i gang med at lave en udstilling med tekst, billeder og modeller

Det hele skal udstilles på biblioteket.

Lokal ler

Skrænterne ved Tønballe indeholder plastisk ler, der er ideelt til at lave små modeller af.
Eleverne hentede selv ler og brugte det i forskellige sammenhænge.

Tidslinje

Man bliver altid overrasket over, hvor lang Stenalderen var og hvor meget, der er sket indenfor de seneste århundreder. En tidslinje kan vise dette, hvis man f.eks. lader 1 m være 1000 år (1 cm/10 år).

Billedkunst

Forløbet var Historie og Billedkunst sammen og det gav formidlingen af det historiske et vældigt løft.

Formidling:

Grupperne har samlet deres arbejde i fine trækasser, der både indeholder tegninger og figurer.

De sættes op i biblioteket sammen med tekster om tidsalderen, de repræsenterer.

Fredag eftermiddag er de andre klasser inviteret til at kigge med og høre elevernes fortællinger.

Forældrene er også inviteret og der serveres kaffe, saftevand og småkager.

Flotte modeller

Der er stor interesse for kasserne og de flotte modeller.

Det har været en succes at bruge ler til at fortælle historie. De små snittede modeller af ting fra Stenalderen er også blevet rigtig fine.

Formidling for forældre

Eleverne kunne nu fortælle Danmarkshistorie, som deres forældre måske ikke engang kendte.
Det virkede meget motiverende for arbejdet.

Formidling for mindre klasser

De yngre elever var helt væk i kasserne og fortællingerne fra deres ældre skolekammerater.

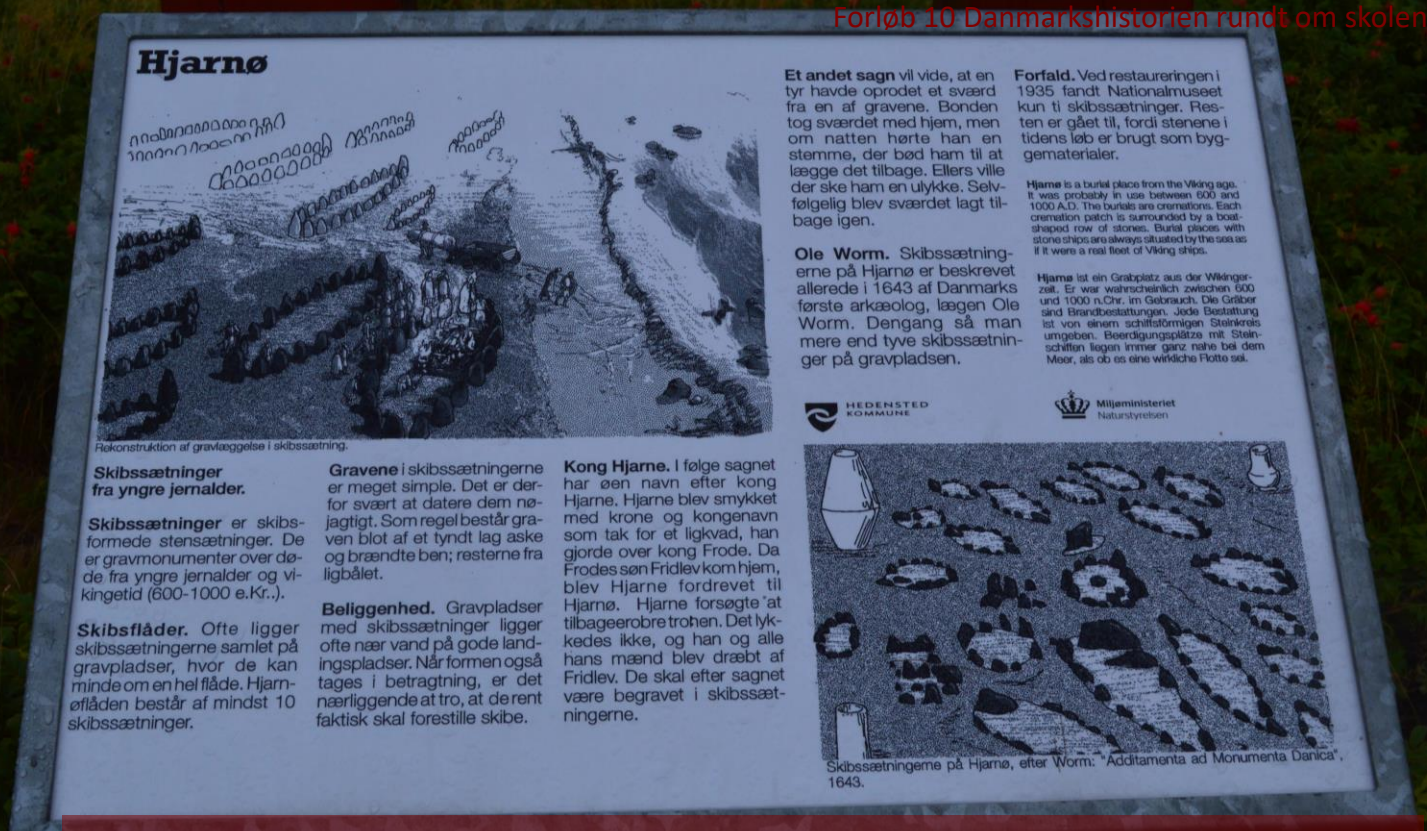

Hjarnø

Rekonstruktion af gravlæggelse i skibssætning.

Skibssætninger fra yngre jernalder.

Skibssætninger er skibsformede stensætninger. De er gravmonumenter over døde fra yngre jernalder og vikingetid (600-1000 e.Kr.).

Skibsflåder. Ofte ligger skibssætningerne samlet på gravpladser, hvor de kan minde om en hel flåde. Hjarnøflåden består af mindst 10 skibssætninger.

Gravene i skibssætningerne er meget simple. Det er derfor svært at datere dem nøjagtigt. Som regel består graven blot af et tyndt lag aske og brændte ben; resterne fra ligbålet.

Beliggenhed. Gravpladser med skibssætninger ligger ofte nær vand på gode landingspladser. Når formen også tages i betragtning, er det nærliggende at tro, at de rent faktisk skal forestille skibe.

Kong Hjarne. I følge sagnet har øen navn efter kong Hjarne. Hjarne blev smykket med krone og kongenavn som tak for et ligkvad, han gjorde over kong Frode. Da Frodes søn Fridlev kom hjem, blev Hjarne fordrevet til Hjarnø. Hjarne forsøgte at tilbageerobre tronen. Det lykkedes ikke, og han og alle hans mænd blev dræbt af Fridlev. De skal efter sagnet være begravet i skibssætningerne.

Et andet sagn vil vide, at en tyr havde oprodet et sværd fra en af gravene. Bonden tog sværdet med hjem, men om natten hørte han en stemme, der bød ham til at lægge det tilbage. Ellers ville der ske ham en ulykke. Selvfølgelig blev sværdet lagt tilbage igen.

Ole Worm. Skibssætningerne på Hjarnø er beskrevet allerede i 1643 af Danmarks første arkæolog, lægen Ole Worm. Dengang så man mere end tyve skibssætninger på gravpladsen.

Forfald. Ved restaureringen i 1935 fandt Nationalmuseet kun ti skibssætninger. Resten er gået til, fordi stenene i tidens løb er brugt som byggematerialer.

Hjarnø is a burial place from the Viking age. It was probably in use between 600 and 1000 A.D. The burials are cremations. Each cremation patch is surrounded by a boat-shaped row of stones. Burial places with stone ships are always situated by the sea as if it were a real fleet of Viking ships.

Hjarnø ist ein Grabplatz aus der Wikingerzeit. Er war wahrscheinlich zwischen 600 und 1000 n.Chr. im Gebrauch. Die Gräber sind Brandbestattungen. Jede Bestattung ist von einem schiffsförmigen Steinkreis umgeben. Beerdigungsplätze mit Steinschiffen liegen immer ganz nahe bei dem Meer, als ob es eine wirkliche Flotte sei.

HEDENSTED KOMMUNE

Miljøministeriet Naturstyrelsen

Skibssætningerne på Hjarnø, efter Worm: "Additamenta ad Monumenta Danica", 1643.

Baggrundsmateriale:

Hedensted.dk – søg efter digitale kort

Kenddinlandsby.dk – søg efter stederne

Trap 5: Glud sogn og Hjarnø Sogn

Glud og Hjarnø Sognes historie

På museum:

Glud Museum

Museerne i kommunen har meget at byde på og de vil gerne have besøg af skoleelever.

Med et tema om ”Danmarkshistorien rundt om skolen” vil der være meget at hente på museerne. Her kan man evt. prøve det, der ligger ”lige rundt om skolen”, og se hvilke ”Danmarkshistorier” man kan finde der.
På Glud Museum var der hjælp at hente til at lave modeller i træ og ler.

Glud Museum

En fantastisk samling smukke gamle huse og gårde, der fortæller om livet i østjyske landsbyer.
Museet har en skoletjeneste med aktiviteter for eleverne og en udfarende kultur- og naturvejleder.
Se mere på: gludmuseum.dk

Hjortsvang Museum

Her er masser at kigge på – store og små maskiner, gamle redskaber og huse indrettet som i gamle dage.
Museet tilbyder gratis skoletjeneste med besøg på typisk 1½-2 timer – evt. op til 4 timer.
Se mere på: hjortsvangmuseum.dk

Mindestuen i Gl. Sole

Her åbnes dørene efter aftale til en skolestue, der ser ud som for 100 år siden. Den gamle privatskole fortæller også historien om ”De stærke jyder” – en religiøs bevægelse, der blev udbredt her på egnen.
Se mere på: destærkejydersskole-mindestuen.dk

Juelsminde Havnemuseum

Fortæller fiskernes historie og historien om havnen og færgehavnen.
Se mere på: havnemuseum.dk

Uldum Mølle

Den fine gamle mølle maler stadig og er rammen om et møllemuseum og en udstilling, der viser udsnit af livet i og omkring det store Uldum Kær.
I kan selv male mel og se mølleren arbejde.
Se mere på: uldummolle.dk

Danmarks Ferguson Museum

Her er der traktorer og andre landbrugsmaskiner i lange baner. Man må selv gå rundt og kigge i verdens største samling af Ferguson traktorer.
Se mere på: fergusonmuseum.dk